

LitLab Leesclub

Leesclub 26: Robots

De goede zoon van Rob van Essen

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *De goede zoon* van Rob van Essen. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Die vage matte stemming die overal heerst en waardoor mensen hun toevlucht nemen tot musea en nostalgiekranen en boeken gaan lezen die ze al hebben, die wordt niet veroorzaakt doordat we oud zijn geworden maar doordat we apparaten hebben gemaakt die terugpraten, die op ons lijken behalve dat ze in niets op ons lijken omdat hun expansiemogelijkheden grenzeloos zijn, omdat ze zich kunnen doorontwikkelen en doorontwikkelen en wij daar op een gegeven moment, misschien nu al, niet meer voor nodig zijn, omdat als iets deze planeet zal kunnen verlaten om elders heil te zoeken, zij dat zullen zijn en niet wij – wij zijn de achterblijvers.’

Rob van Essen schreef met *De goede zoon* een absurdistische thriller over een zoon die recent zijn moeder verloor en kort daarna (min of meer) ontvoerd wordt door een pratende auto. Het verhaal speelt zich af tegen een futuristisch decor van receptierobots, zelfrijdende vrachtauto's en allerlei andere vormen van kunstmatige intelligentie. Zoals alle *science fiction* laat ook deze roman je nadenken over mogelijke toekomstscenario's. Wat betekent het precies voor een samenleving om arbeid te automatiseren? Praat je straks tegen je auto, en doet een robot je was? En wat is de waarde van het menselijke geheugen nog als we dat kunnen downloaden en bewerken? *De goede zoon* roept talloze vragen op, waarvan deze leesclub er slechts een aantal centraal stelt rond het thema 'robots'.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenronde

Wat vond je onduidelijk in *De goede zoon*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *De goede zoon* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Wat is de titel van het kunstwerk van Damien Hirst dat bestaat uit een met diamanten ingelegde schedel?

LitLab

Quizvraag 2

Hoe heette de therapeut van de ik-persoon?

LitLab

Quizvraag 3

De hoofdpersoon is als schrijver gespecialiseerd in een zelfbedacht genre. Welk genre is dat?

LitLab

Quizvraag 4

Hoe heette de bierbrouwer die Bonzo/ de Meester ontvoerde?

LitLab

Quizvraag 5

De moeder van de ik-persoon is voor één ding doodsbang. Waarvoor?

LitLab

Antwoorden

1. For the love of God
2. Jerome Colenbrander
3. De plotloze thriller
4. Henry Batavier
5. De hel

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Schetst de roman een positief of een negatief beeld van een toekomst waarin robots een dominante aanwezigheid vormen?

Feest der herkenning? 2/8

In de roman krijgen alle Nederlanders dankzij robotisering een basisinkomen, een salaris zonder de verplichting om te werken. Hoe zou jij je leven inrichten als je zo'n basisinkomen zou ontvangen de rest van je leven?

Feest der herkenning? 3/8

Lijkt het jou een goed idee om een basisinkomen in te voeren in Nederland? Geef in je antwoord aan wat volgens jou de consequentie van een basisinkomen zou zijn op het leven van individuele mensen en op de samenleving als geheel.

Feest der herkenning? 4/8

Je zou deze roman kunnen lezen als een voorspelling over de machtsverhouding tussen de mens en technologie. Wat zou jouw eigen voorspelling zijn: staat de mens de controle langzaam af aan robots en computers, of vergroten mensen juist hun macht en bewegingsvrijheid met behulp van die technologie?

Feest der herkenning? 5/8

Het is (nog) niet mogelijk om een menselijk geheugen te downloaden zoals in de roman gebeurt. Maar je zou kunnen stellen dat we in de buurt komen als we bijvoorbeeld alle informatie (berichten, foto's, locaties enz.) op jouw smartphone zouden uitlezen. Ben jij het eens met die stelling?

Feest der herkenning? 6/8

In de roman krijgen de robots allerlei menselijke trekken. De zelfrijdende auto kan bijvoorbeeld volledige gesprekken voeren met de ik-verteller (en hij kan nog veel meer...). Vind jij het een goed idee dat robots steeds meer op mensen gaan lijken, of moeten ze volgens jou vooral als robots herkenbaar blijven?

Feest der herkenning? 7/8

In de roman heeft een kunstwerk van de Britse kunstenaar Damien Hirst een grote invloed op de ik-verteller. Waarom zou nu juist dit kunstwerk of deze kunstenaar die impact op hem hebben? Zoek eventueel op wie Hirst precies is en welke thema's in zijn werk een rol spelen.

Feest der herkenning? 8/8

De fictieve ontvoering van Henry Batavier lijkt te verwijzen naar de ontvoering van Heineken-baas Freddy Heineken door (o.a.) Willem Holleeder in 1983. Deze ontvoering was de laatste jaren opnieuw in het nieuws rond het proces tegen Holleeder. Moest jij tijdens het lezen denken aan de zaak Holleeder, en zo ja, wat was op jou het effect van deze associatie?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

De ik-verteller is een schrijver van plotloze thrillers. Wat stel jij je voor bij dat genre, en valt *De goede zoon* ook in deze categorie?

Stof tot nadenken? 2/8

De roman beschrijft een wereld waarin er dankzij robots minder arbeid nodig is en mensen van een basisinkomen leven. Hoe gaan de mensen in deze romanwereld om met dat basisinkomen, of wat is het effect ervan op hun leven?

Stof tot nadenken? 3/8

Lees het citaat hierboven nogmaals. Een van de consequenties van het basisinkomen in dit verhaal is een collectief verlangen naar het verleden: de mensen lezen oude kranten, bezoeken musea, etc. Zie je dit verlangen ('nostalgie') ook terug in het persoonlijke leven van de ik-figuur, en hoe (of hoe juist niet)?

Stof tot nadenken? 4/8

De pratende auto geeft zichzelf dezelfde naam als de therapeut van de ik-verteller. Wat zegt die overeenkomst over de rol van de auto in het verhaal?

Stof tot nadenken? 5/8

De goede zoon is behalve science fiction ook een verhaal over de rouw van een volwassen man die net zijn moeder begraven heeft. Hoe zijn die twee kenmerken van het verhaal met elkaar verbonden volgens jou?

Stof tot nadenken? 6/8

De ik-verteller en zijn moeder zijn doodsbang voor de hel. Het einde van het boek bevat een scene waarin de ik-verteller in een soort helachtige wereld terecht komt. Wat gebeurt er precies op die plek, en waarom zou de plaats van deze ontknoping als 'de hel' voorgesteld worden?

Stof tot nadenken? 7/8

In de laatste scene wordt het geheugen van de ik-verteller niet alleen gedownload, maar ook gewist. Wat betekent die gebeurtenis volgens jou voor het verhaal van 'de goede zoon' die rouwt om zijn overleden moeder?

Stof tot nadenken? 8/8

De roman suggereert dat de diamanten die Hirst gebruikte in het kunstwerk *For the love of God* afkomstig zijn uit het losgeld van de ontvoering van Henry Batavier. Wat vond je van deze ontknoping, en in hoeverre kun je *De goede zoon* met deze climax nog een 'plotloze thriller' noemen?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8